

Sakakajli

Onoya se vej se taga' yej kipiaya
iyankui' monti, yéj se día kijlij imon:

—Achi xinepalewi, nia nikchiwati
nosakakajli. Xaj xiktekiti kalkuawi' ke'ya
iga tiwelitis tiktekis. Nikmati iga ayá' pan
sesan día tiktekis nochi.

Kijlij iga makiteki: nawí takétzal, nawí
tapan, ome kalkochá yej nō kijliáj
ipilowan, nawí tzinteton, ochoj iga tijeraj,
se kaltzontekon, nawí yej yawi iga
icintajyo, nawí pitza'kuawimej iga ejeka',
yej kijliáj contraviento, dieciseis tapixoj
wan ojta' nō iga kuijlo'.

—¿Nochi inimej kuawimej? —tatajtan
monti.

Montajwéj kijtoj:

—Kena nopíj, nochi yej tika'ya, wel
mōsta tiktemōti pan kuayoj. Yej tikasis,
xikteki, siga ono' máj, tisenyaskej se' día.

Monti isájpasan moketza', miej kixilajtij
ikawayoj, isiwa' ki-abiawilij ipósol iga
makoni kan yawi tekipanoti. Kuá' támi'ya
nō majabiaroj, kikui' ojtí iga kuatekito.

Pan ójtiya an, monti tayokoxtiaya
kijtowaya:

—¡An sí, nej anikmati ken nikisas wan
nomontaj!, ayí' nikteki kalkuawi', ¡masan
an agaj totajwéj manikasi pan ojtí o agaj se'
yej yóleja' iga mane-ijli ken katiapa kuawi'
niktekis ga isakákal nomontaj!

E' igan kichij ni agaj ayá' kasi' pan
ojti. Kua' asito pan kuayoj, yankui'monti
kixtemoj kalkuawi' iwán akojasi' katiapa
kitekis, niga pan katiapa pēwas, akixmati
kalkuawi'. Iwán kijtoj:

—¡Ah! nigaj sí nemi netaniliá, ayá' niga
niktajtan nomontaj katiapa kuawi' iga
takétzal yej mayolyoj iwán amo imanín
mapalāni. Nigaj pox komati ono' kuawi'; e'
anikojasi katiapa niktekis.

Inón kita', monti kikui' ojtí iga mokuēpa'
sej. Asito kalijti' chan imontaj, kijlij:

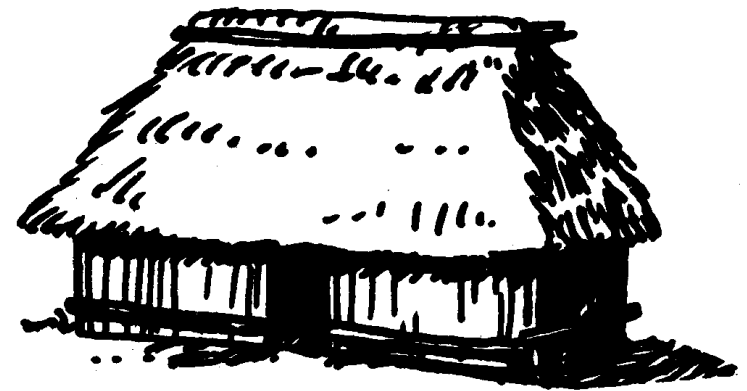
—¡Notáj, anikasi' nisé kalkuawi'!

Imontaj kijlij:

—Anka tiajki kan ateyi. E' amo
ximoyolmiktí nopíj, mosta tisenyaskej.

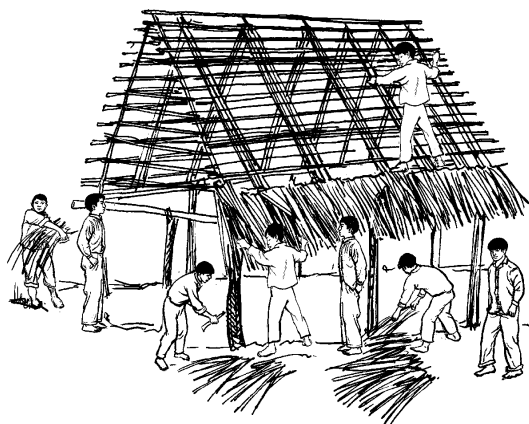
Kua' támi'ya, temójkejya iga
kitentekiskej.

Montajwéj kijlij imon iga makitemoti
tenlepon yej pox tateki ken tempajpaloj ga
makitentekikan kajli.

Monti te motalowa ga yawi kikuiti
tenlepon, ijkónya sí te láma'san kiwiga
saka'.

Ijkin ikya mokaltiyaj tokniwan,
mosepanpalēwiyaj iwán kiyolmakayaj iga
sentekipanowayaj pan kalchiwalis.

Monti kitajtan imontaj iwán kijlij:

—¿Teyéj notáj?

Montajwéj kijtoj:

—Amo xikelkawa iga nemi
nimitzmachtiá, yej nowexi akichij, aman
nej nemi nikchiwa.

Monti kijtoj:

—¡Mataj mela' notáj! Ejke nej te
niyoltitiktó' iga matzópiya tókal, inón iga
tine-ita te nimotatallowa nij neí.

—Yektiá nopíj, tiákanyao sej ajko,

—kijtoj montajwéj.

Kua' kijtoto iga tajkoy día, tami'
ipetayo, kitzintilíjkejya sej itzompa'.

—Ígaw notáj. —kijtoj monti.

Pan se'ya día, áyapa ye'tanəsi montajwéj
kinótza'ya imon, kijlij:

—Moketzay wenlíiiiw, tiákanya.

—Ompígaya niá notáaaaw —kijtoj
monti.

Kixilájtíjkej ikawayojmej iwán yajkij
kuatekitoj. Asitoj pan kuayoj, tétaj kijtoj:

—¡An sí tasikej kan ono' póxsanya séj
kuawi', san ijilikijto'!

E' monti kijlij imontaj:

—Notáj yalwa nigaj nonoya; e' komo
ayá' niktawelíxmati kalkuawi', inón iga
nikijtoj iga amo maniktzonteki.

Montajwéj kijlij monti:

—Nəsi iga nowexiwej ayá' achi
mitznētilij kalchíwalis, ¿kentaj niga
atikíxmati kalkuawi'?

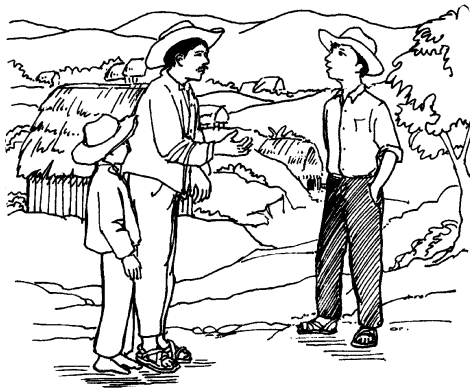
Monti kijtoj:

—Kena notáj, nenētilij, sanigaw ayá' ne
-ijlij tejté' itóka' sejsé kalkuawi'; e' sí
nikmati nitalpiá, welij nikchíwiliá
isagakowayo kajli. Ta'ki' achi manimitzijli

alín; tipewaj wān ɔme mānoj
 sakatzontekon. Iwān isejsəkatan ɔjome
 sakatzontekon tikakiliáj yej itōkǎ' imānóej,
 iwān iga se'ya, tiktaliliáj se mānoj wān eyi,
 iwān nō a ɔjome imānóej. Ijkón mochiwa
 te que tami isagakowayo. Iga itzompa',
 notaj nēmachtij iga motāliliá saka' sanken
 ye'tzakui iga amo matachipini kua'
 tiawataj. E' saka' motāliliá yej aya
 tzojtzontekonilpito', papayinto'pa. Inín yej
 achi máj tēkoko isagakowayo iga ayá'
 sēsān kipiá iga tikilpitiawij, mopapatatiá te
 que tzopi.

Montajwéj kijtoj:

—¡Mataj ayéj tinámol wenlij!, ijkompaw
 nikneki nej in nomon. Achi mitzpolowa, e'
 nej nia nimitzmachtiti iga kēman amo agaj

Inán yej yawi isejsəkatan, ɔme
 sakatzontekon yej itōkǎ' imānóej.

Iwān iga se'ya, tiktaliliskej se mānoj
 iwān eyi, wān nō a ɔjome imānóej. Ijkón
 tikchiwaskej te que tamis isagakowayo.
 Ijkón kichijkej inín monti wān yej
 kipalewīj, miej imontaj acho' kipolowaj iga
 kitamiáj.

Monti kijlij imontaj:

—Notao' anka mostay sej, tiōta'ya.

Imontaj kijlij:

—Kena, aman achinsan. Ayéj tinámol,
 mataj timela'welij, nej nikawī' anka iga
 niwéweja.

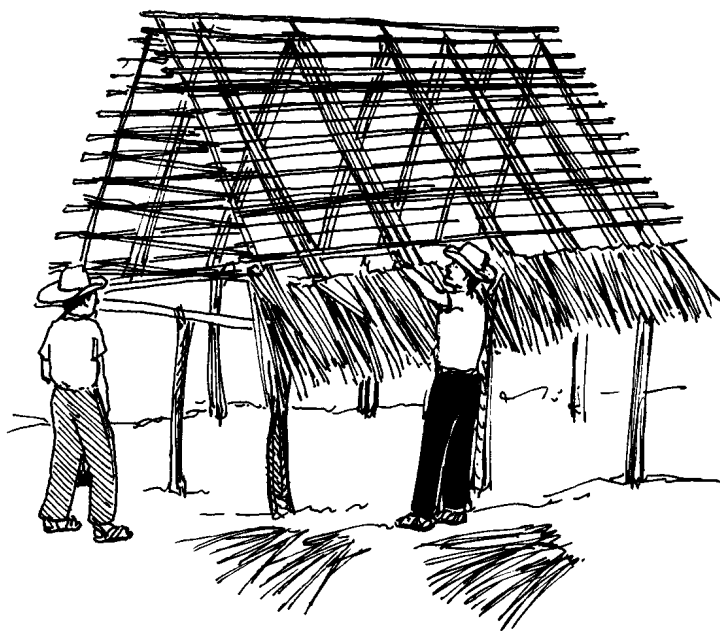
—Anken moalmaj notáj, nijo' tinepiá
 nej —kijtoj monti.

Pan se'ya día, monti kijlij imontaj:

—Notaw anka niay nikpewaltiti ipetayo.

Imontaj kijlij:

—Amo poxsan ximotalo. Amo
 xikelkawa yej nimitzijlij.

Monti kijtoj:

—Nej manikui se ikowayo, agaj manemakatiá saka' ken iga niktajtanilijtiáj.

Se toknín kijtoj:

—Taánwa', ómpaya yawi, tipewaj wán ome manoj sakatzontekon. Taw nej nō ayéj ninámol, nikmati nō ken mochiwa inín.

Monti kijtoj:

—Tejémpasantaj, kualigay se'.

mamitzajawilti. Ijkón nō nikmati iga nosiwapiltzín ayagaj kipinajtij, iga ono' ipan moye'ma'.

Monti kijlij imontaj:

—Notáj, atey se' ken tej. Pox tite-ijiknín, ayí' nikejlan iga manikasi se nomontaj ken tej yej maneye'nōnotza iwán manechokili. Keman yej achto nopiltzín yej choochin, nia niktokawiti kensan tej motoka'.

Kua' tami' tatapowakej, pewakej iga kuatekkej, kitekkej, kitekkej te que tami'.

Se'ya día, isájpasan yajkij kiwawatatzotoj kalkuawimej pan kawayoj, eyi día kiwiguilijkej iga kisasakakej te que kitamijkej. Kua' kipiákejya nochi kalkuawi', yajkij sej iga kitekitoj ojta iga ikuijlojo sakakajli iwán kuameka' iga kilpiskej kalkuawimej; e' iga saka' kilpiáj kixipejkej kapolín wán kan akimá' kixipejkej xono'. Pan se'ya día pewakej iga ta-ijitatoj iga makipalewikan toknimej pan kalchiwalis.

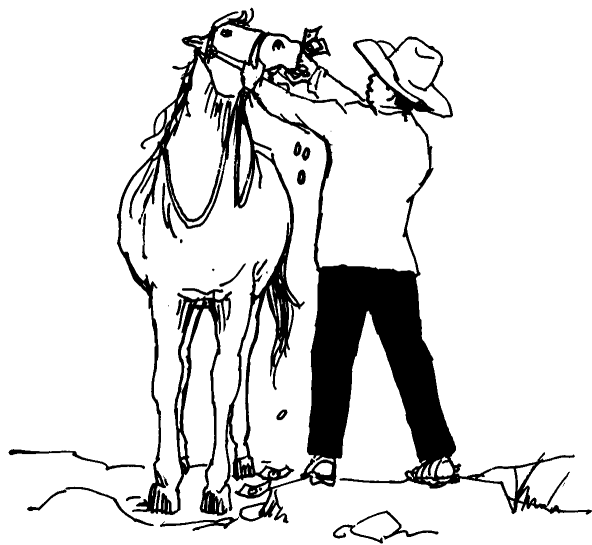
Pan día viernes pēwakej iga kaltzintijkej, pē'ya iga nemilo' chān tētajwēj. Inōn día nochi yej kipalewiáj isájpasan asikej chān tētajwēj iga kikuitij saka'. Iwán inōn kita' tētajwēj iga imon aya isaya kitzajtzilij:

—Nopíiiiio, tiákanya, asíkejya tokniwān yej tepalewiáj.

Monti kijtoj:

—Némi-o' neabirowiliáj toaxokopósol, nikuiga nō xoko'pósol.

Montajwēj kijtoj:

Inān némiya kitatziniliá iga yēj kikua yej tiko tiko kistiá.

Wān tētajwēj nō kijlij yej nemi takuaj:

—Yej mājō' kinekis tákual, ónogo māj pan paila. Xixwikān iga xitakuākan tāw inīn tekipánol tēkoko.

Kuā' támi'ya takuajkej, sejya yajkij pan itekipanólmej. Inān sí kitālilíjkejya itijerajyomej iwán ompay pēwa' iga kitālilijkej nō icintajyo iwán pitza'kuawimej ga itájpāl iga ejeka', yej kijliáj contraviento.

Ikaltzontekōn, tapixoj, ikuijloyo wān péjkejya iga kisakawijkej.

—Nokniwān achi māj xikchiwakan
tijerajmej, kechyotíto'ya sekín, políwisan
mamo-ijilpi. Kuā' tamis iga ankichiwaskej
tiawij ti-atitij.

Tokniwān inón kikakikej, imanín
kikejkechyotijkej yej poliwiá iwán
kikejkechilpijkej iga mayánáyajya. Iwán
ye'káwi'ya, e' aya kitejkawiltijkej pan kajli
iga yájkijya motalítojan kan yawij takuatij.

Tetajwéj kijlij iyixtamati:

—Xikualiga taxakualchijli iga māj
makimayantíkan tokniwān. Taw
koyameťatzoyon ijkón iga mokua. Achi nō
xikualiga áwiwi' inimej ye'tanyójkejo' ayéj
ken nej iga ay'ya niye'tanyoj. Tomon
maye'takua iga yej nemi-o' weya' iwán pox
kiyolmaka iga tekipanowa.

Iyixtamati kijlij:

—Nikílijya tosiwapiltzín iga
makitatzínili iyaxokotáxkal ken yéj
kikuajneki nochipa.

—Amo tikelkawas mopechka iga
tikechpanoj saka'.

—Nígajya nikpiá notao —kijtoj monti.

—Tiákanyao sémiya sakataj —kijtoj
montajwéj.

Kuā'ya an asitoj pan sakayoj, pēwákejya
iga sakatekij.

Montajwéj kijlij imon:

—Nijpa wenlíiiw kan poxsan ono'. Iwán
monti yajki kan ono' imontaj iwán imanín
tamaxitijkej. Iwán kikuíkeja ojti iga
wálkejya.

Inón saka' kijliáj sakameka' yej
ajaxokoti' ixochiyo, yej nō ikuayo wel
mochiwa añoxteyo' iga ajáwil. Kuá'
asíkejya, pēwákejya iga xapo-ichkuaj kan
yati taketzalmej.

Kijtoj tetajwéj:

—Inán tej wej amo ximowejkataḷi. Iga
an sí xikita ken mochiwa kajli. Achto
matznētili ken iga motanyotiá takétzal,
inín mochiwiliá iga makitankua tapan,
ijkón ayá' wetzis siga mawiki ejeka' yej
pox tajpalej. Yēkti iga inín takétzal
makipiá ikamojyo iga paréj mamotalkitzki,
ijkón kajli kawis key ixwato'.

Tetajwéj nokta kinētilij yankui' monti
ken mochiwa sakakajli. Kuá' támi'ya
kitōkkej takétzal, tetajwéj pēwákejya iga
kitejkawiltijkej tapan wān monti. Yej
kipalewiáj nō, pēwákejya iga ta-ilpiáj iga
xoxokōmeká' wān nō kikechyotijkej
kuawimej yej yati iga tijeraj. Monti ayá'
mosemakaya niga alín, ompa nemi ajko iga
kitāliliáj kuawimej yej yawi tajkoyan yej
kijliáj kalkochá'. Inín kicrojtaliájpa
tajkoyan. Kuá' támi'ya iga kitālilijkej

kalkochá, itzintétonya sej ípan pēwikej.
Tetajwéj kijlij imon:

—Nopíw, xiktapejpena kuawi' yej
mejmelakti iga tzintetōn, iwān nílpaya
xikualiga iga matiktekičan ke'pa
tiknekiskej. Tikualigas nō meka', xikita siga
ono' mixtimeka'; inón māj yamani iga
titalpiáj.

Monti te motajtatalowa iga kiwaliga
kuawi' wān mixtimeka'. Iwān
kitejkawiltijkejya ajko iga kijilpijkej pan
tapan. Kuá' támi'ya kichijkej inín, tataj
kijlij yej kipalewiáj:

